داهێنراوەکان لە دیندا

(البدع في الدين)

✍: م/عبدالكريم محمد
پێش نوێژو وتارخوێنی مزگەوتی: ئیمان لە سلێمانی

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين، وصلى الله وسلم وبارك على سيّد الأنبياء وخاتم المرسلين نبينا محمد وعلى آله وأصحابه وأتباعه الى يوم الـدين

.

پێناسەی داهێنراو (بیدعه) لە دیندا

ڕێگایەکی داهێنراوە لەناو ئیسلامدا ئەیچوێنن بە شەرعییەکانەوە، مەبەست لە کردەوە پـێ کردنـی بـە گومـانی خۆیـان زیادە پەرستنی تێدایە بۆ خوای گەورە، بەڵام بە پێچەوانەوە داهێنراوەکان لەپەرستندا تەنها خراپـەکاری وگـومڕاییـیە بـۆ خاوەنەکەی.

هەروەها لە ئیسلامدا شتێك نییە ناوی (البدعة الحسنة) بێت، وەکو هەندێك لە نەزانەکان بانگەوازی بۆ دەکەن بە گومـانی خۆیان، چونکە هیچ بەڵگەیەکیان بەدەستەوە نییە بۆ سەلماندنی.

لە ئیسلامدا (سنة حسنة) هەیە کە بریتییە لە زیندوو کردنەوەی کردارێکی شەرعی کە پێشتر کردەوەی پێ کراوە پاشـان لەبەر هەر هۆیەك بۆ ماوەیەك ڕاگیراوە دواتر زیندوو کراوەتەوە.

فەرموودەکەی پێغەمبـەر ﷺ کـە فەرموویـەتی: (من سن في الإسلام سنة حـــسنة)[1] ئیمـامی مـسلم لـە ژێـر ئـەم بابـەدا هێناویێتی: (٢٠) باب الحث على الصدقة...

پێشتر خێر کردن فەرمانی پێکراوەو کردەوەی پێکراوە، مەبەست لەم فەرموودەیە تەنها هاندانی موسـڵمانانە بـۆ خێـر کردن، لەبەر ئەوەی خەڵکانێکی هەژار لە هۆزی (مضر) هاتنە مەدینـەو ئامـادەیی تـەواویان هـەبوو بـۆ بەشـداری کـردن لـە جیهاددا لەگەڵ پێغەمبەری خوادا ﷺ، بەڵام کاتێك پێغەمبەر ﷺ بینییانی زۆر نەبوو بوون ڕەنگ تێکچوونی لە ڕوخساریدا دەرکەوت، بۆیە چووە ژوورەوە پاشان هاتە دەرەوەو فەرمانی کرد بە بـیلال بـانگ بفـەرموو، قامـەت بکـەو پاشـان نوێـژی بۆیان کردو وتارێکی بۆدان کە تێیدا هانی دان بۆ خێر کردن وبەخشین لـە ڕێگـای خـوادا، هاوەڵـانیش بـە گـوێرەی توانـای خۆیان خێریان بۆ کۆکردنـەوە لـە پـارەو پۆشـاك وخـواردن، تـا دوو کۆمـەڵ خـواردنو پۆشـاکیان بـۆ کۆکردنـەوە، پاشـان پێغەمبەری خوایان ﷺ بینی ڕوخساری لە خۆشیدا دەدرەوشایەوە وەکو پارچەیەکی ئاڵتون، پاشان فەرمووی:

---

(١) (رواه مسلم: ١٠١٧).

(من سن في الإسلام سنة حسنة....).

کەواتە: فەرموودەکە باسی خێرکردن دەکات، خێرکردنیش پێشتر لە ئیسلامدا هەبووە نەك بکرێتە بەڵگە بۆ شتی داهێنراو کە لە دیندا هیچ بنچینەیەکی نییە.

وە ئەگەر باس لە قسەکەی ئیمامی عومەر ﵁ بکەن کە فەرموویەتی:

(نعمت البدعة هذه)[٢].

لە باسی زیندوو کردنەوەی نوێژی تەراویح بە جەماعەت، ئەمەیش دیسان ڕاست نییەو نابێتە بەڵگە، چونکە پێغەمبەری خوا ﷺ خۆی (٣) سێ شەو بە جەماعەت تەراویحی بۆ کردن دوای ئەوە کە بینی هاوەڵان زۆر بە پەرۆشن‌و هەموو کۆبوونەوە، بۆی نەکردن چونکە لەوە ترسا نەوەکو لەسەریان فەرز بکرێت، ئیتر ئیمامی عمر ﵁ چ بیدعەیەکی کردووە؟!!.

هەندێك لە داهێنراوەکان لە بیروباوەڕدا:

یەکەم: بیدعەی شیعەگەرێتی‌و خەواریجەکان:

یەکەم ئاژاوەیەك کە دروست بوو لە عێراقدا وە بوونە هۆی نارەحەتی‌و ئازارو پارچە پارچە کردنی موسڵمانان بریتی بوو لە بیدعەی شیعەگەرێتی‌و خەواریجەکان، وە ئەم دوو کۆمەڵە لە کۆمەڵە گومڕاکانن[٣].

دووەم: چەواشە کردنی خەڵکی بەوەی (دەججال) مرۆڤ نییە بەڵکو نیشانەی شارستانێتی‌و جوانی‌و ڕازاوەیی ئەوروپایە[٤].

سێیەم: ناونانی فریشتەی گیان کێشان بە(عیزرائیل)، لەکاتێکدا ناوی لە قورئاندا بە(ملك الموت) هاتووە، خوای گەورە دەفەرمێت: ﴿قُلْ يَتَوَفَّاكُمْ مَلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ﴾ [السجدة: ١١].

واتە: ئەی محمد ﷺ پێیان بڵێ ئەو (ملك الموت)ە گیانتان دەکێشێت کە لەلایەن خواوە ئێوەی پێ‌سێردراوە.

وە پێغەمبەر ﷺ دەفەرمێت:

(...ثم يجيء ملك الموت....)[٥].

واتە: ...پاشان ملك الموت دێت....

کەواتە: ئەمە ناوێتی لە قورئان‌و سوننەتدا، و(عیزرائیل) هیچ ئەصڵ‌و بنەمایەکی لە ئیسلامدا نییە، بەڵکو لەوانەیە لە ئیسرائیلیات بێت.

---

(٢) (أخرجه البخاري: ٢٠١٠).

(٣) (سلسلة الأحاديث الصحيحة: ٦٥٦/٥، الإعتصام: ٥٥/١، مجموع الفتاوى: ٣٦/ ١٣٩و ١٠/٣٥٤-٣٥٦).

(٤) (سلسلة الأحاديث الصحيحة: ١٩٠/٣).

(٥) (أحكام الجنائز: ص١٩٩).

چوارەم: گومانێك كە گوایە حەدیثی آحاد(ئەو حەدیثەیە كە یەك راوی یان دوو یان سێ یان كۆمەڵێك ریوایەتی بكەن و نەگەنە پلەی متەواتر) ناكرێت بە بەڵگە بۆ چەسپاندنی بیروباوەڕ.

ئەمەیش قسەیەكە ئەصڵی نییە لە شەریعەتی ئیسلامدا، وە بۆچونێكی زۆر دوورە لە قورئانو سوننەت، وەپێشەوایانی سەلەفی صالح بە هیچ شێوەیەك ئەم بۆچونە لەناویاندا نەبووە، بەتایبەتی پێشەوایان (أبوحنيفة ومالك بن أنس والشافعي وأحمد بن حنبل) (رەحمەتی خوایان لێ بێت).

وەلەو زانایانەیش كە بەرپەرچی ئەم بۆچوونەیان داوەتەوە:

١- إمام ابن القيم(رەحمەتی خوای لێ بێت) لە كتێبی(مختصر الصواعق المرسلة على الجهمية والمعطلة).

٢- إمام ابن حزم(رەحمەتی خوای لێ بێت) لە كتێبی (الإحكام في أصول الأحكام).

٣- إمام الباني (رەحمەتی خوای لێ بێت)لە دوو نامیلكەدا (وجوب الأخذ بحديث الآحاد في العقيدة) (الحديث حجة بنفسه في العقائد والأحكام).

بەم گومانە بەتاڵەیان ئەم بەشانەی بیروباوەڕ وەرناگرن:

١- پێغەمبەرێتی ئادەم ﷺ وئەو پێغەمبەرانەی كە ناویان لە قورئاندا نەهاتووە.

٢- پێشخستنی پلەی محمد پێغەمبەر ﷺ بەسەر هەموو پێغەمبەراندا.

٣- تكا كردنی گەورەی پێغەمبەر ﷺ لە رۆژی قیامەتدا.

٤- تكا كردنی پێغەمبەر ﷺ بۆ ئەو كەسانەی كە تاوانی گەورەیان ئەنجام داوە لەناو ئوممەتەكەیدا.

٥- هەموو موعجیزەكانی پێغەمبەر ﷺ تەنها موعجیزەی قورئان نەبێت.

٦- سیفاتی لاشەیی پێغەمبەر ﷺ وەهەندێك لە خورەوشتی.

٧- ئەو فەرموودانەی باس لە سەرەتای دروست بوون دەكەن، یان سیفەتی فریشتەو جنۆكەكان، یان بەهەشتو دۆزەخ كە ئێستا دروست كراون، هەروەها باوەڕ نەبوونیان بەوەی كە فریشتە لە نور دروست كراون، یان بەردە رەشەكە (حجر الأسود) بەردی بەهەشت بێت، كە ئەمەش شێخ(محمود شلتوت) بە ئاشكرا دژایەتی دەكات.

٨- تایبەت مەندییەكانی پێغەمبەر ﷺ وەكو: چونە ناو بەهەشتو، بینینی بەهەشتییەكانو ئەوەی كە ئامادە كراوە بۆ ئیمانداران لە بەهەشتدا، موسڵمان بوونی ئەو جنۆكەیەی كە لەگەڵ پێغەمبەرە ﷺ.

٩- دژایەتی كردنی مژدەدانی دە(١٠) هاوەڵە بەڕێزەكە بەبەهەشت(العشرة المبشرين بالجنة)كە بەهەشتی بن.

١٠- دژایەتی كردنی باوەڕ بوون بە پرسیار كردنی دوو فریشتەكەی ناو گۆڕ.

١١- دژایەتی كردنی باوەڕ بوون بە سزای ناو گۆڕ.

١٢- دژایەتی كردنی باوەڕ بوون بە گۆڕ ووشار.

١٣- دژایەتی كردنی باوەڕ بوون بەوەی كە تەرازووی رۆژی قیامەت دوو تای هەبێت (ذي الكفين).

١٤- دژایەتی كردنی باوەڕ بوون بە پردی (صراط).

١٥- دژایەتی کردنی باوەڕ بوون بە حەوزی (کوثر)، وە هەر کەسێك کە تەنها یەك جار ئاوی لێ بخواتەوە ئیتر هەرگیز تینوی نابێت.

١٦- چوونە بەهەشتی حەفتا هەزار (٧٠٠٠٠) لە ئوممەتی پێغەمبەر ﷺ بەبێ لێپرسینەوە لەسەر گوناهەکانیان.

١٧- پرسیار کردن لە پێغەمبەران(علیهم الصلاة والسلام) لە ڕۆژی کۆکردنەوەی قیامەتدا کە ئایا دینەکەتان گەیاندووە بە خەڵکی یان نا.

١٨- دژایەتی کردنی باوەڕ بوون بە ڕاستێتی ئەو فەرموودانەی پێغەمبەر ﷺ کە باسی سیفەتی ڕۆژی دوایی‌و کۆکردنەوەی خەڵك‌و دابەش کردنی نامەی کرداریان بەسەریاندا.

١٩- دژایەتی کردنی باوەڕ بوون بە قەزاو قەدەر چاك‌و خراپی‌و خوای گەورە هەموو شتێکی مرۆڤەکانی نوسیوە لە بەختەوەری‌و نارەحەتی‌و ڕۆزی‌و تەمەنی.

٢٠- دژایەتی کردنی باوەڕ بوون بە قەڵەم کە هەموو شتێکی نوسیوە.

٢١- دژایەتی کردنی باوەڕ بوون بە قورئان کە بە حەقیقەت قسەو فەرموودەی خوای گەورەیەو (مجاز) نییە.

٢٢- دژایەتی کردنی باوەڕ بوون بە عەرش‌و کورسی خوای گەورە بە حەقیقەت نەك (مجاز) بێت.

٢٣- دژایەتی کردنی باوەڕ بوون بەوەی کە ئەو موسڵمانانەی کە گوناهی گەورەیان ئەنجام داوە بە هەمیشەیی لە دۆزەخدا نامێننەوە.

٢٤- دژایەتی کردنی باوەڕ بوون بەوەی کە روحی شەهیدان لەناو سیقەتۆرەی باڵندەیەکی سەوزدان لە بەهەشتدا.

٢٥- دژایەتی کردنی باوەڕ بوون بەوەی کە خوای گەورە حەرامی کردووە لەسەر زەوی کە لاشەی پێغەمبەران بخوات.

٢٦- دژایەتی کردنی باوەڕ بوون بەوەی کە خوای گەورە فریشتەی تایبەت کردووە ئەگەڕێن بەسەر زەویداو سەلامی خەڵکی دەگەیەنن بە پێغەمبەر ﷺ.

٢٧- دژایەتی کردنی باوەڕ بوون بە هەموو نیشانەکانی پێش هاتنی ڕۆژی قیامەت، وەکو: هاتنی مەهدی‌و هاتنە خوارەوەی پێغەمبەر عیسی ﷺ، وهاتنی دەجال‌و، هاتنە دەرەوەی گیاندارێك لەناو زەوی‌و نیشانەکانی تریش.

٢٨- دژایەتی کردنی باوەڕ بوون بە پارچە پارچە بوونی موسڵمانان بەسەر(٧٣) کۆمەڵ‌و حیزبدا، کە تەنها یەك کۆمەڵیان ڕزگاری دەبێت ئەویش ئەوانەن کە شوێن کەوتووی ئەو دینەن کە پێغەمبەرو ﷺ هاوەڵانی لەسەر بووە لە بیروباوەڕو خواپەرستی‌و خورەوشتی بەرزی خواویستانە.

٢٩- دژایەتی کردنی باوەڕ بوون بە گشت ناوە جوان‌و سیفاتە بەرزەکانی خوای گەورە بەو شێوەیەی کە لە فەرموودەی صەحیحدا هاتووە، وەکو: صفة العلي والقدير وصفة الفوقية والنزول......

٣٠- دژایەتی کردنی باوەڕ بوون بە سەرکەوتنی پێغەمبەر ﷺ بۆ ئاسمانە بەرزەکان، وەبینینی نیشان گەورەکانی پەروەردگار.

هدانا الله وإياهم الى سواء السبيل.

پێنجەم: پرسیار کردن لەچۆنێتی (الإستواء)

پرسیار کردن لەچۆنێتی الإستواء بدعەیە, لەبەر ئەوەی پرسیاریکە لە سیفەتێکی (الله) کەمرۆڤەکان زانیاریان پێی نییە بۆیە ناتوانن وەڵامی بدەنەوە, لەبەر ئەوە پرسیار کردن لەسیفەتی خوا وەك پرسیار کردن وایە لەحەقیقەتی خوا خۆی ئەوەش لەتوانای عەقلی مرۆڤەکاندا نییە، بەڵام سیفەتەکە بوونی و مانای مەعلومەو زانراوە بەڵام چۆنە؟ ئەمەیان لەتوانای مرۆڤەکاندا نییە پرسیاری لێ بکەن، چونکە حەقیقەتی سیفەتەکە هەر خوا خۆی ئەیزانێ.

ئەمە وەڵامی ئەم زانایانەیە:

١-الأوزاعی ٢-مالکی کوری أنس ٣-سفیان الثوری ٤-اللیث بن سعد ٥-ربیعة الرأي ٦-ابن تیمیة ٧-الخطابی ٨-ابن عبدالبر .

ابن عبدالبر فەرمویەتی: شوێن کەوتوانی سوننەتی پێغەمبەر ﷺ یەك دەنگن و بڕیاریان داوە کە ئەو سیفەتانەی خوا کە لەقورئان و سوننەتدا هاتووە حەقیقەتەو خوای گەورە هەموو ئەو سیفاتانەی هەیەو ماناکەی ئاشکرایە, بەڵام چۆنە ئەوە خوا خۆی نەبێت کەس نایزانێ و زانیاری چۆنیەتیەکەی تایبەتە بەخوای گەورە خۆیەوە.

ئەوانەی کە ئینکاری حەقیقەتی سیفاتی خوایان کردووە بریتین لە (جەهمییەکان–موعتەزیلەکان–خەواریجەکان).

شەشەم: ئەم قسەیەش: خوا لە هەموو شوێنێکە.

قسەی زۆرینەی خەڵك کە ئەڵێن (ذاتی خوا لەهەموو شوێنێکە) گومانی تێدا نییە کە ئەم قسەیە گومڕاییە, ئەو کەسانەی کە ئەم قسەیە ئەکەن ئەوانەن کەجیاوازی ناکەن لەنێوان خواو دروست کراوەکانیدا, گەورەکانیان ئەڵێن: هەموو ئەوانەی کە بەچاوت ئەیبینی ئەوە خوایە (والعیاذ بالله)، ڕاستی ئەوەیە کە زانیاری خوا هەموو شوێنێك ئەگرێتەوە.

پاشان وشەی (ذات) و(بائن) ئەم دوو ووشەیە لەرۆژگاری هاوەڵانی پێغەمبەردا ﷺ بەکار نەهاتووە، کاتێك جەهمییەکان ئەم قسەیان کرد(خوا لە هەموو شوێنێکە) بۆ بەرپەرچ دانەوەی جەهمییەکان زانایانی شوێن کەوتوی سەلەفی صالح ووشەی (بائن) یان بەکار هێناو کەسیش لەزانایان ئینکاری یان نەکردوە.

حەوتەم: نیسبەتی شوێن بۆ خوا، لەقورئانو سوننەتو قسەی صەحابەو شوێن کەوتوانی سەلەفی صالحدا نەهاتووە, بۆیە شوێن کەوتنی تەواو بۆ سەلەفی صالح ئەوەیە کەنیسبەتی شوێن بۆ خوا نەوترێت.

هەشتەم: ئەم قسەیەش: نوری محمدﷺ یەکەم دروستکراوی خوایە.

ئەم قسەیە هیچ بەڵگەیەکی ڕاستی لەسەر نییە، بەڵکو یەکەم دروستکراوی خوا(قەڵەم)ە بەم بەڵگە صەحیحە.

عن ابن عباس رضي الله عنهما-مرفوعا:

(إن أول شيء خلقه الله تعالى القلم، وأمره أن يكتب كل شيء يكون)[٦] .

واتە: یەکەم شت کە خوای گەورە دروستی کرد قەڵەم بوو، وەفەرمانی پێ کرد هەموو شتێك بنوسێت کە ڕوودەدات.

(٦) (رواه ابن أبي عاصم في: السنة، وانظر: سلسلة الأحاديث الصحيحة: ١٣٣).

عن عائشة رضي الله عنها، قال رسول الله ﷺ: (**خُلقت الملائكة من نور، وخُلق الجان من مارج من نار، وخُلق آدم مما وصف لكم**)[٧].

واتە: فریشتەکان لە نور دروست کراون، وە جنۆکەکان لە ئاگر دروست کراون، وە ئادەمیش وەکو بۆتان وەسف کرا لەقوڕ دروست کراوە.

نۆیەم: ئەم قسەیەش(لفظي بالقرأن مخلوق).

دوایین فیتنەی ئەو قسەیەیە کەئەیان ووت (قورئان مەخلوقە) ئەم قسەیەش سەری هەڵدا (لفظي بالقرأن مخلوق) ئەم قسەیەشیان ئەدایە پاڵ (ئیمامي بخاري) (رحمه الله) کە گوایە بوخاریش ئەمە قسەیەتی بەڵام ڕاستیان نەکردوو ئیمامی بوخاری بەڕائەتی خۆی لێ کرد لە(فتح الباري) دا بەبەرپەرچ دانەوەیان.

ئەمەش بۆچوونی شوێن کەوتوانی سوننەیە بەتەواوی: قورئان قسەی خوایەو دەنگەکە دەنگی خوێنەری قورئانەکەیە .

دەیەم: ئەم قسەیەش، ئینکاری کردن لە (صفة العلو) بۆ خوا .

ڕاستییەکەی بەبەڵگەی قورئان و سونەت ئەوەیە کە خوای گەورە لەسەرووی عەرشەوەیە بەو شێوەیەی کەشایستەی گەورەیی خوا خۆی بێت، ﴿ٱلرَّحۡمَٰنُ عَلَى ٱلۡعَرۡشِ ٱسۡتَوَىٰ ٥﴾ [طه: ٥].

یانزەهەم: تەفسیری(استواء) بە (استولى) بیدعەیەو شوێنی قسەی شاعیرێکی گاور کەوتون و تەفسیری سەلەفی صاڵحیان وەرنەگرتووە .

دوانزەهەم: ئەم قسەیەش:

(الله ليس فوق ولا تحت ولا يمين ولا يسار ولا أمام ولا خلف, لا داخل عالم ولاخارجه، لامتصلا به ولا منفصلا عنه).

واتە: خوای گەورە نە لە سەروو نە لە ژێرە، وەنە لای ڕاستەو نەلای چەپە، وە نە لە پێشەو نە لە پاشە، وەنە لە ناو جیهانە وەنە لە دەرەوەی، وەنە پەیوەندی پێوەیە وەنەلێی جیایە.

سوێند بەخودا ئەم قسەیە کوفرەو ئینکاری کردنی بوونی خودایە.

ئەم قسەیە مانای ئەوە ئەگەیەنێ کە خوا بوونی نییە والعياذ بالله .

یەکێك لە لەپێشەوا عادلەکان ئەم قسەیەی لێیان بیست فەرمووی: (ئەمانە کەسانێکن خوایان لەکیس چووە).

پاك وبێ گەردی وتەواوی بۆ ئەو خوایەی کە لەسەروی عەرشەوەیە بەو شێوەیەی کە شایستەی گەورەیی الله بێت.

سیانزەهەم: قسەی خەوارج وموعتەزیلەکان:

ئەوانەی گوناهی گەورەیان ئەنجام داوە بەبەردەوامی لە دۆزەخدا دەمێننەوە، خەوارجەکان بەئاشکرا ئەڵێن ئەوانەی گوناهی گەورەیان ئەنجام داوە کافرن ئەم قسەیەشیان بیدعەیە وپێچەوانەی بیروباوەڕی سەلەفیساڵحە (الصحيحة ٧-١٣٧).

---

(٧) (رواه مسلم: ٢٩٩٦).

چواردەهەم: بیدعەی ئینکاری کردنی بینینی خوا لەلایەن باوەڕدارانەوە لەڕۆژی قیامەتدا، مانای بەڵگە قورئانییەکان دەگۆڕن لەژێر ناوی (مجاز)دا.

گومان بۆ خەڵکی دروست دەکەن کە گوایە (حەدیسی ئاحادە) ئەم کردارەشیان گومڕاییەکی ئاشکرایەو پێچەوانەی سەلەفی ساڵحە (لەناویاندا خاوەنی چوار مەزهەبەکە).

پانزەهەم: بیدعەی (تفويض) واتە: باوەڕ نەبوون بەمانای صیفاتی الله ومەبەستی خوا لەو صیفاتانەدا کە ئەمەش پێچەوانەی بیروباوەڕی سەلەفی ساڵحە لە ناو و صیفاتی الله دا کە باوەڕیان بە صیفەتەکە ومانای صیفەتەکەو مەبەستی لەو صیفەتە هەبووە.(الصحيحة ٤٧٧/٧).

شانزەهەم: (علم الكلام) بیدعەیە، بۆیە زۆرێك لە زانایانی (علم الكلام) تەوبەیان کردووە لەو عیلمەو گەڕاونەتەوە بۆ مەنهەجی سەلەفی صالح وەکو(عبدالله بن يوسف الجويني) باوکی إمام الحرمين (مجموعة الرسائل المنيرية) (١/٥٧٠-٥٨٧). فتح الباري (١٣-٣٥٠).

إمامی الجوینی ئەڵێ: (والأن، فقد رجعت واعتقدت مذهب السلف).

واتە: ئێستا من تۆبەم کردوو گەڕامەوەو بیروباوەڕی مەزهەبی سەلەفم هەیە. یەکێکی تریان دەڵێت: (أكثر الناس شكاً عند الموت أصحاب الكلام).

واتە: زۆرینەی ئەو خەڵکانەی کە بەگومانەوە دەمرن ئەوانەن کە شوێنی (علم الكلام) کەوتوون.

حەڤدەهەم: ئەم قسەشیان بیدعەیە (مذهب السلف أسلم، ومذهب الخلف أعلم وأحكم).

واتە: (مەزهەبی سەلەف سەلامەت ترە، وە مەزهەبی خەلەف زاناتر وچەسپاوتر و پڕ حیکمەت ترە)، ئەم قسەیان ئەگەر بەجوانی لێی تێ بگەیت بۆت دەردەکەوێت کە پڕە لە نەزانین وگومڕایی، ئەگینا چۆن زانیاری خەڵکانی سەدەکانی دوایی باشترە لە زانیاری خەڵکانی سەدەکانی پێشوو، چۆن زانیاریان تەواوترە لە زانیاری هاوەڵانی پێغەمبەرﷺ چۆن زانیاری باشترین خەڵك کەمترە لە زانیاری خەڵکانی سەدەکانی دوای هاوەڵان وسێ سەدە پڕ خێرەکە؟ چۆن شوێنکەوتووانی فەلسەفەی یۆنانیو هیندی زاناترن بەخواو صیفاتەکانی لە شوێنکەوتووانی پێغەمبەران (عليهم الصلاة والسلام) وشوێن کەوتووانی قورئان وئیمان.

هۆی ئەم گومانە خراپەیان کە مانای پشت کردنە لە ئیسلام ودرۆ دانە پاڵ شوێنکەوتوانی سەلەفی صالح وبەڕاست زانینی ڕێگەی خەلەف، ئەمەش کۆکردنەوەی دوو گومڕاییە، نەزانینیان بە ڕێگەی سەلەف ودرۆدانە پاڵیان، وەنەزانین وگومڕاییان بە ڕاست زانینی ڕێگای غەیری سەلەف .

هەژدەهەم: ئینکاری کردنی ئەوەی کە (مرۆڤەکان بۆ کردەوەکانیان توانایان هەبێت یان بە ڕەزامەندی خۆیان کارەکان ئەنجام بدەن)، ئەم بۆچوونەشیان بیدعەیە، ڕاستییەکەی ئەمەیە کە (مرۆڤەکان بکەری کردەوەکانی خۆیانن بەحەقیقەت بە ویستی خۆیان، خوای گەورە دروست کەری کردەوەکانی مرۆڤەکانە، چونکە دروستکەری خۆیان وکردەواکانیانو ویستەکانیانە.

خوای گەورە دەفەرمێت:

﴿لِمَن شَآءَ مِنكُمۡ أَن يَسۡتَقِيمَ ٢٨ وَمَا تَشَآءُونَ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ٢٩﴾ [التكوير ٢٨-٢٩].

ئەم بەشەی قەدەر زۆرینەی ئەوانەن کە ئینکاری قەدەر ئەکەن وباوەڕیان پێی نییە .کە پێغەمبەری خوا ﷺ ناوی ناون مەجوسی ئوممەتی ئیسلام.

نۆزدەهەم: تەئویل کردنی سیفەتی (العجب والضحك)بە (الرضا) بیدعەیە .

(العجب والضحك) دوو سیفەتی خوان و بەو شێوەیەی کە شایستەی گەورەیی خوا بێت .

بیستەم: تەئویل کردنی سیفەتی (الغضب والرضى) بە (ارادة الإنتقام والإحسان) بیدعەیە .(الغضب والرضى) دوو سیفەتی خوان بەو شێوەیەی کە شایستەی گەورەیی خوا بێت .

وصلى الله على نبينا محمد

وعلى آلهِ وَصحبِهِ وسلم.

==================================

سایتی بەهەشت

www.ba8.org

2009 – 1430

هەمیشە لەگەڵمان بن بۆ بەرهەمی نوێ